

MASARYKOVA UNIVERZITA

Politická geografie

*Vybrané politicko-geografické
problémy obyvatelstva*

20.10.2008

Národ a nacionalismus

Národ

- Historicky vzniklá stabilní skupina lidí sdílejících jazyk, území, ekonomický život a mentalitu projevující se ve společné kultuře [Stalin (1912)].
- Pojmenované historické a kulturní společenství s jednotným územím, masovým vzdělávacím systémem a společnými zákony [Anthony D. Smith (1989)].
- Národ má 5 dimenzí: ***psychologickou, kulturní, územní, politickou a historickou.***

Co je národ?

- 2 základní pojetí:
 - západní (občanské)
 - východní (etnické)

Západní pojetí

- ❏ společné historické území
- ❏ společná právně-politická organizace
- ❏ rovnost příslušníků národa
- ❏ společná občanská kultura a ideologie

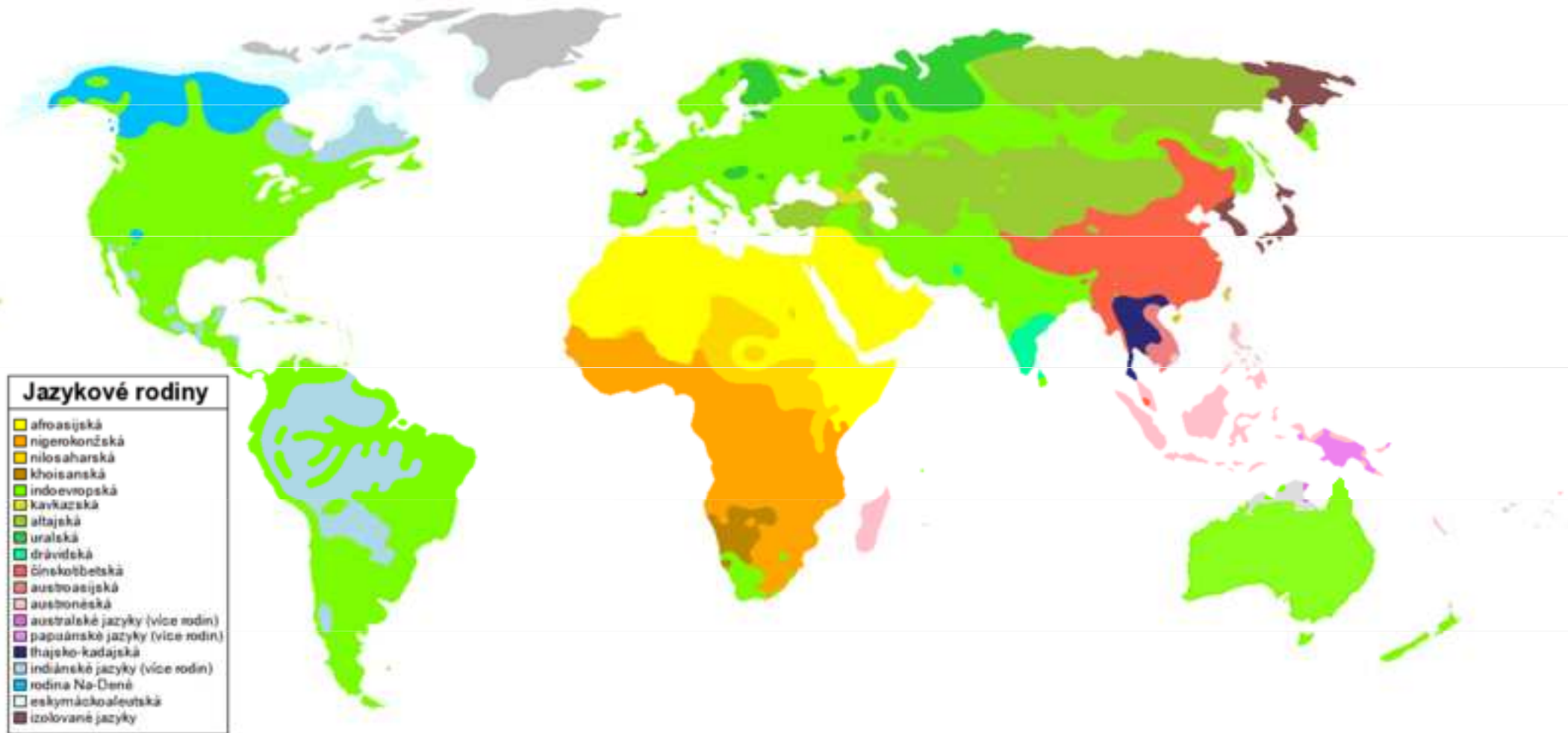
Východní pojetí

- ☒ společný pokrevní původ
- ☒ společný jazyk, zvyky a tradice

Objektivní a subjektivní rysy

- ☒ podle některých autorů mají národy:
 - objektivní rysy (území, jazyk, víra, původ)
 - subjektivní rysy (vědomí příslušnosti k národu a loajalita k němu)

Jazykové rodiny

Suverenita

- ❑ Je základem **práva národů na sebeurčení**
- ❑ Dává každému národu, který si dosud nevytvořil vlastní stát, právo samostatně si určit své státoprávní postavení (tj. právo vytvořit vlastní nezávislý stát, nebo se spojit s jinými národy do společného státu)
- ❑ Toto právo obecně nemají národnostní menšiny
- ❑ V praxi je problematické právo národů na sebeurčení realizovat

Vztah stát - národ

- ❑ vztah mezi státem a národem je volný, mohou existovat nezávisle na sobě
- ❑ anglické **nation**= stát, národ, **nationality**= státní příslušnost

Nacionalismus

- ☒ ...je názor, že národ je přirozeným a jediným „správným“ nositelem státní moci
- ☒ původně politický princip, který tvrdí, že politická a národní jednotka musí být shodné, je to teorie politického oprávnění, která požaduje, aby etnické hranice nebyly přetřaty politickými hranicemi, a především, aby etnické hranice uvnitř daného státu neoddělovaly držitele moci od ostatních, je to zásada stejnorodých kulturních jednotek a povinné kulturní jednoty vládců a ovládaných.
[Gellner, 1983]

Národnostní menšina v ČR

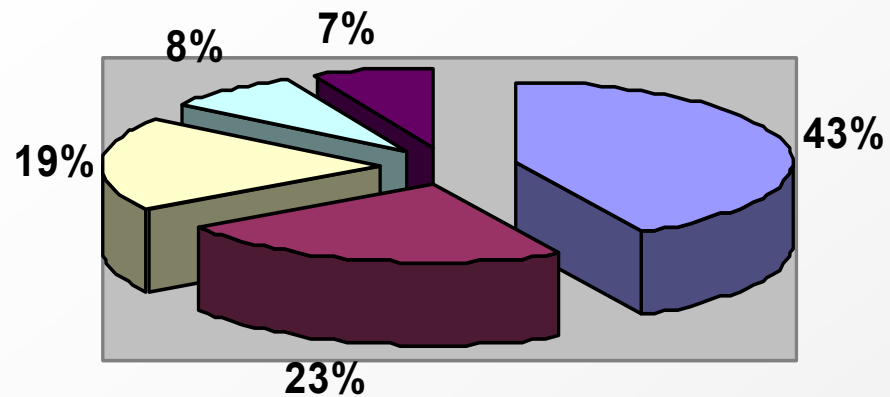
- ❑ zákon 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin a o změně některých zákonů
- ❑ společenství občanů České republiky žijících na území současné České republiky, kteří se odlišují od ostatních občanů zpravidla společným etnickým původem, jazykem, kulturou a tradicemi, tvoří početní menšinu obyvatelstva a zároveň projevují vůli být považováni za národnostní menšinu za účelem společného úsilí o zachování a rozvoj vlastní svébytnosti, jazyka a kultury a zároveň za účelem vyjádření a ochrany zájmů jejich společenství, které se historicky utvořilo. (§ 2)

Migrační potenciál ČR

Cizinci v ČR

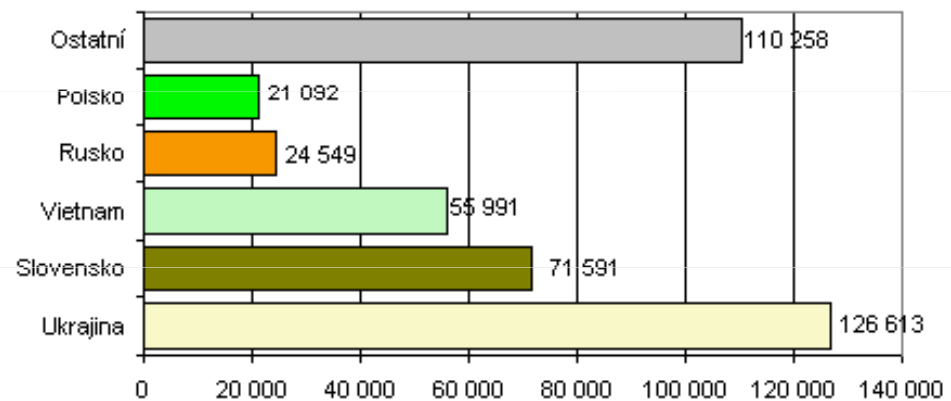
- ❏ Pobyt cizinců v ČR se řídí zákonem č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců, a zčásti také zákonem č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších úprav.
- ❏ Za cizince se podle zákona považuje osoba, která nemá české státní občanství (resp. ani jedno z jejích státních občanství není české).
- ❏ K 31. 5. 2008 bylo evidováno v ČR **410 094** cizinců, z toho 165 165 cizinců s trvalým pobytem, 244 929 cizinců s některým z typů dlouhodobých pobytů nad 90 dnů.
- ❏ Evidence – Ministerstvo vnitra ČR

Cizinci v ČR k 31.5.2008

5 nejčetnějších státních občanství cizinců v ČR - k 31. 5. 2008

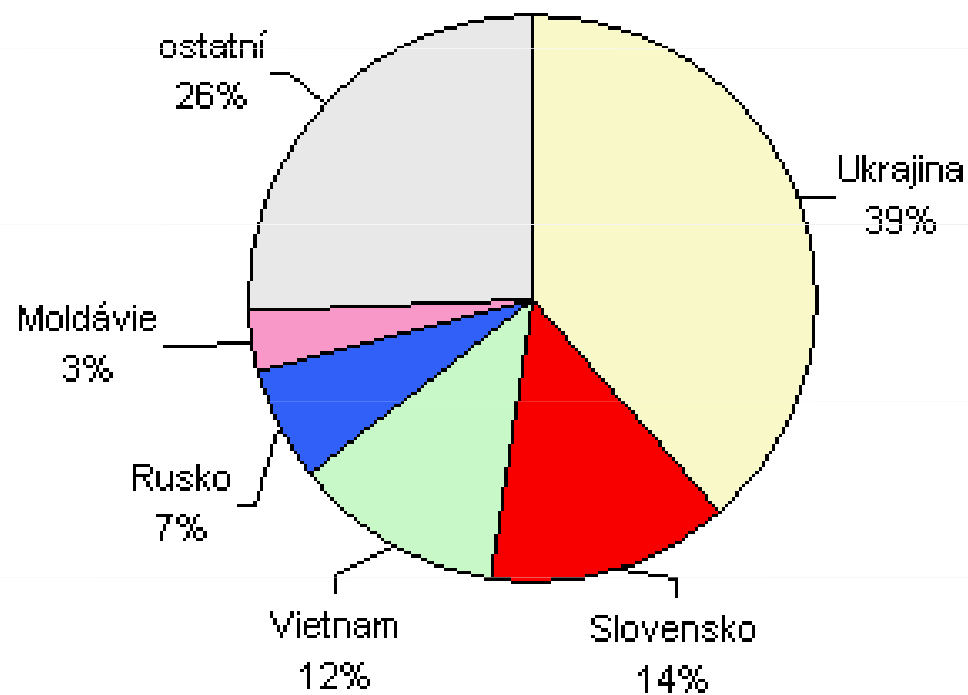
(Pramen: ŘS CPPMV ČR)

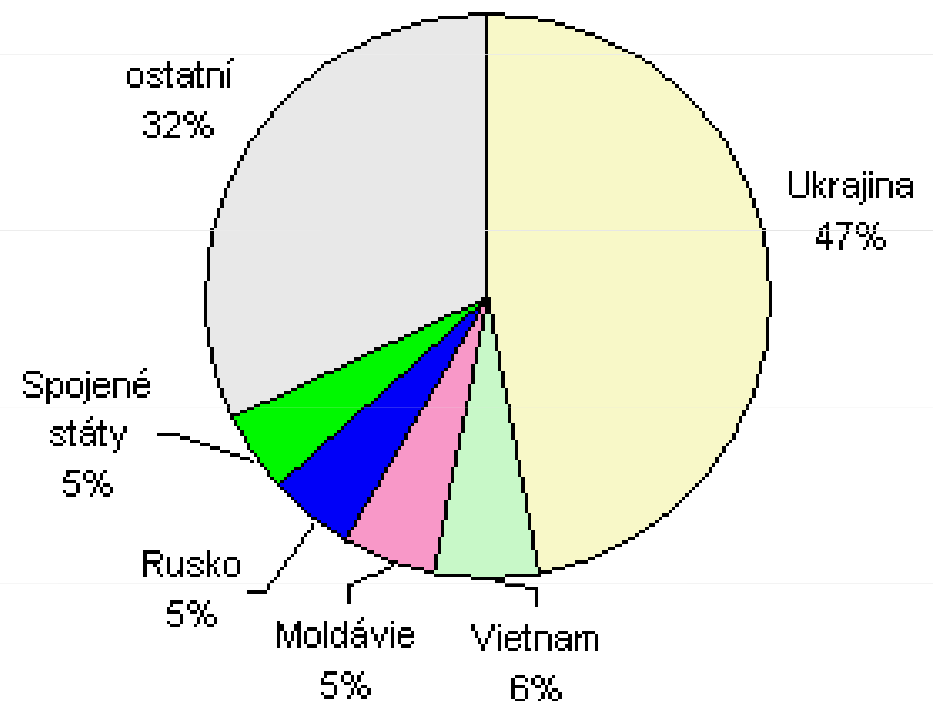
Zahraníční migrace

- V roce 2007 se do České republiky ze zahraničí přistěhovalo **102 511** cizinců a naopak, z ČR se do zahraničí vystěhovalo **18 424** cizích státních příslušníků.
- Migrační saldo = **+ 84 087** osob

Cizinci: přistěhovalí ze zahraničí
- podle státního občanství
celkem 102 511 osob
rok 2007

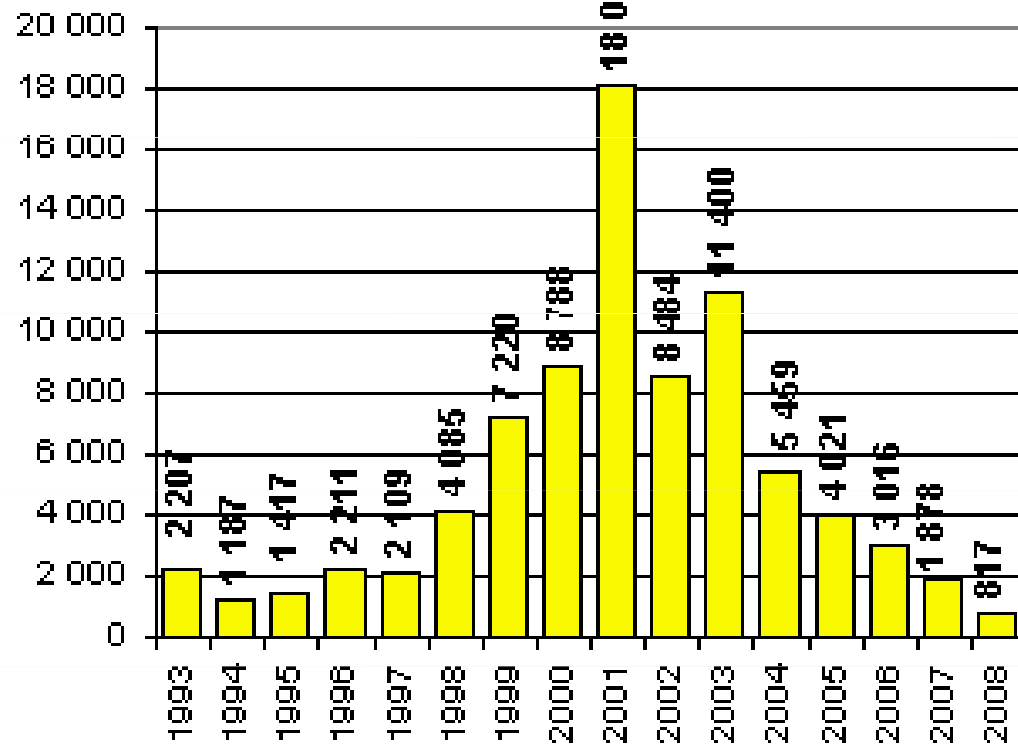
Cizinci: vystěhovalí do zahraničí
- podle státního občanství
celkem 18 424 osob
rok 2007

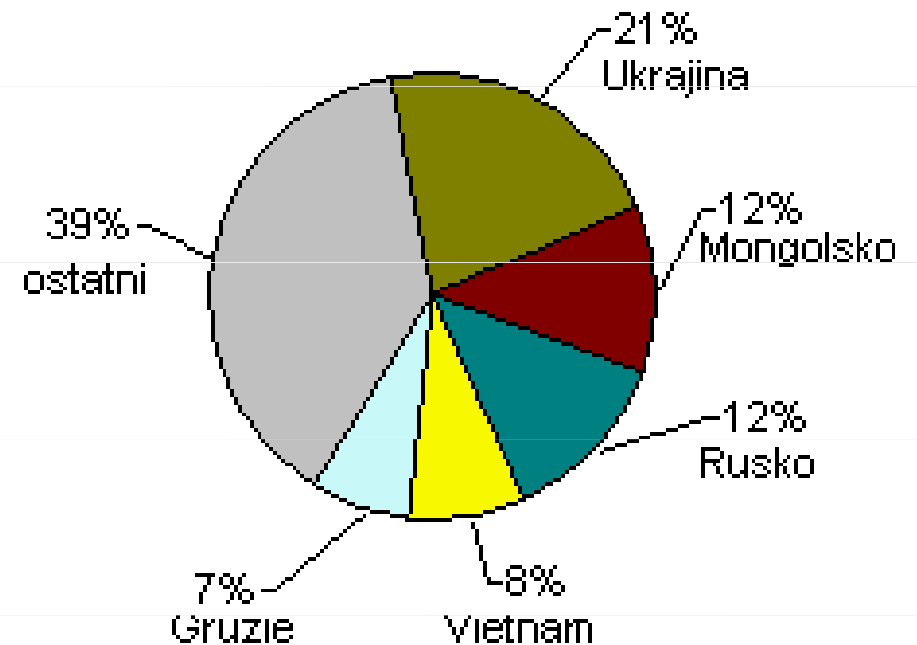
Azylové řízení ČR

- ❏ Zákon č. 325/1999 Sb. o azylu
- ❏ Sdělení č. 208/1993 o Úmluvě o právním postavení uprchlíků a Protokolu týkajícím se právního postavení uprchlíků
- ❏ Azyl vydává Ministerstvo vnitra ČR
- ❏ V roce 2007 v ČR o mezinárodní ochranu zažádalo **1 878** osob -> 191 vydán azyl

**Žadatelé o mezin. ochranu v ČR
1993 - 2007 (31.12.) a 2008 (31.5.)**

**Nejčastější státní občanství
žadatelů - květen 2008**

Azylová zařízení v ČR

- **Přijímací středisko** – pobyt za účelem provedení identifikačních úkonů, sepsání žádosti o azyl, lékařského vyšetření apod.
- **Záchytná zařízení pro cizince**
- **Pobytové středisko** - slouží k ubytování žadatelů o udělení azylu do doby nabytí právní moci rozhodnutí o udělení azylu
- **Integrační azylové středisko** - slouží k přechodnému ubytování cizinců, kterým byl udělen azyl

Přijímací střediska

- Vyšší Lhoty
- Letiště Praha – Ruzyně

Záchytná zařízení

- Frýdek - Místek
- Velké Přílepy
- Poštorná
- Bělá pod Bezdězem

Pobytová střediska

- Zastávka u Brna
- Havířov
- Zbýšov
- Stráž pod Ralskem
- Kostelec nad Orlicí

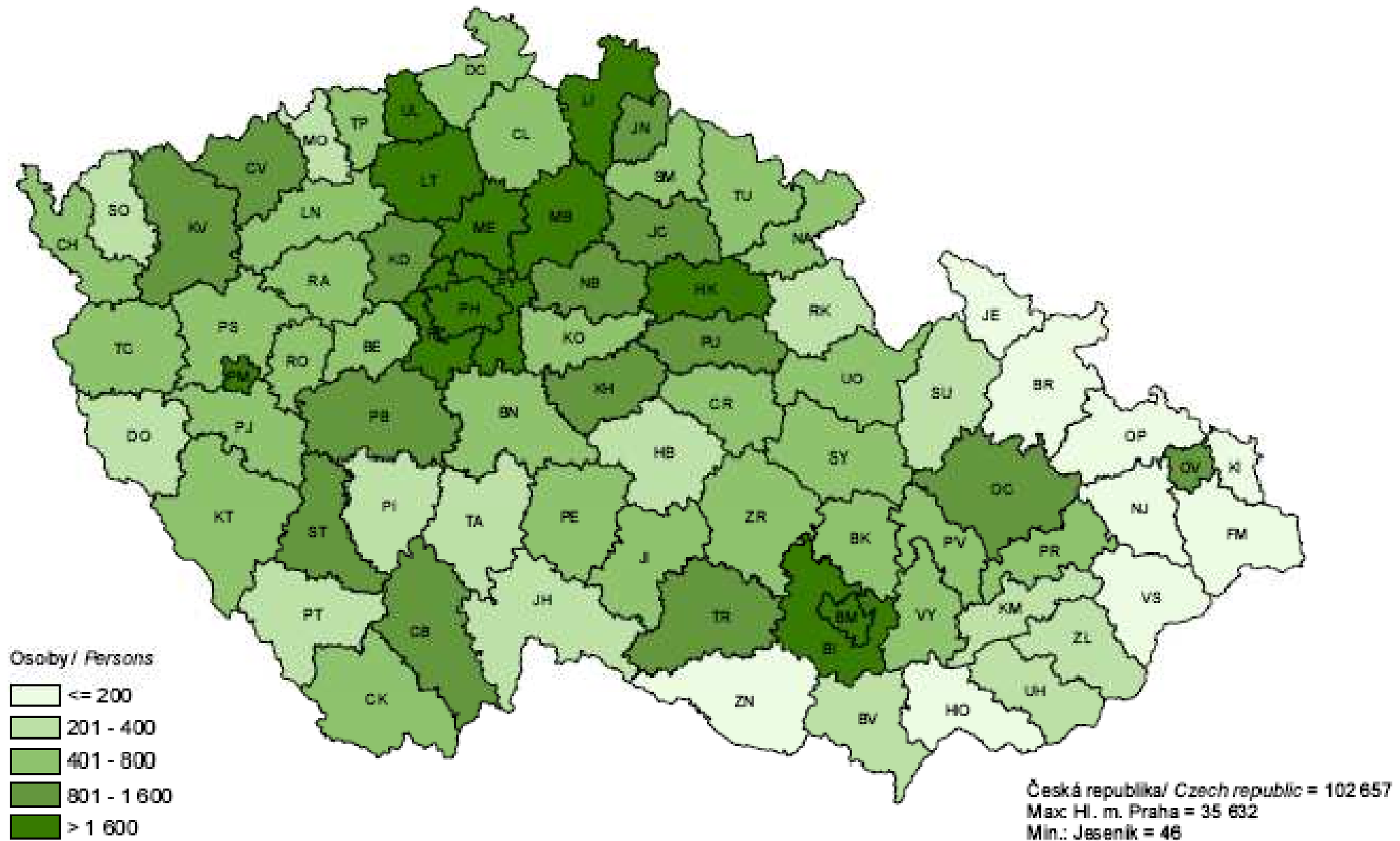
Integrační azylová střediska

- Jaroměř
- Zastávka u Brna
- Krásná Lípa
- Havířov
- Ústí nad Labem - Předlice

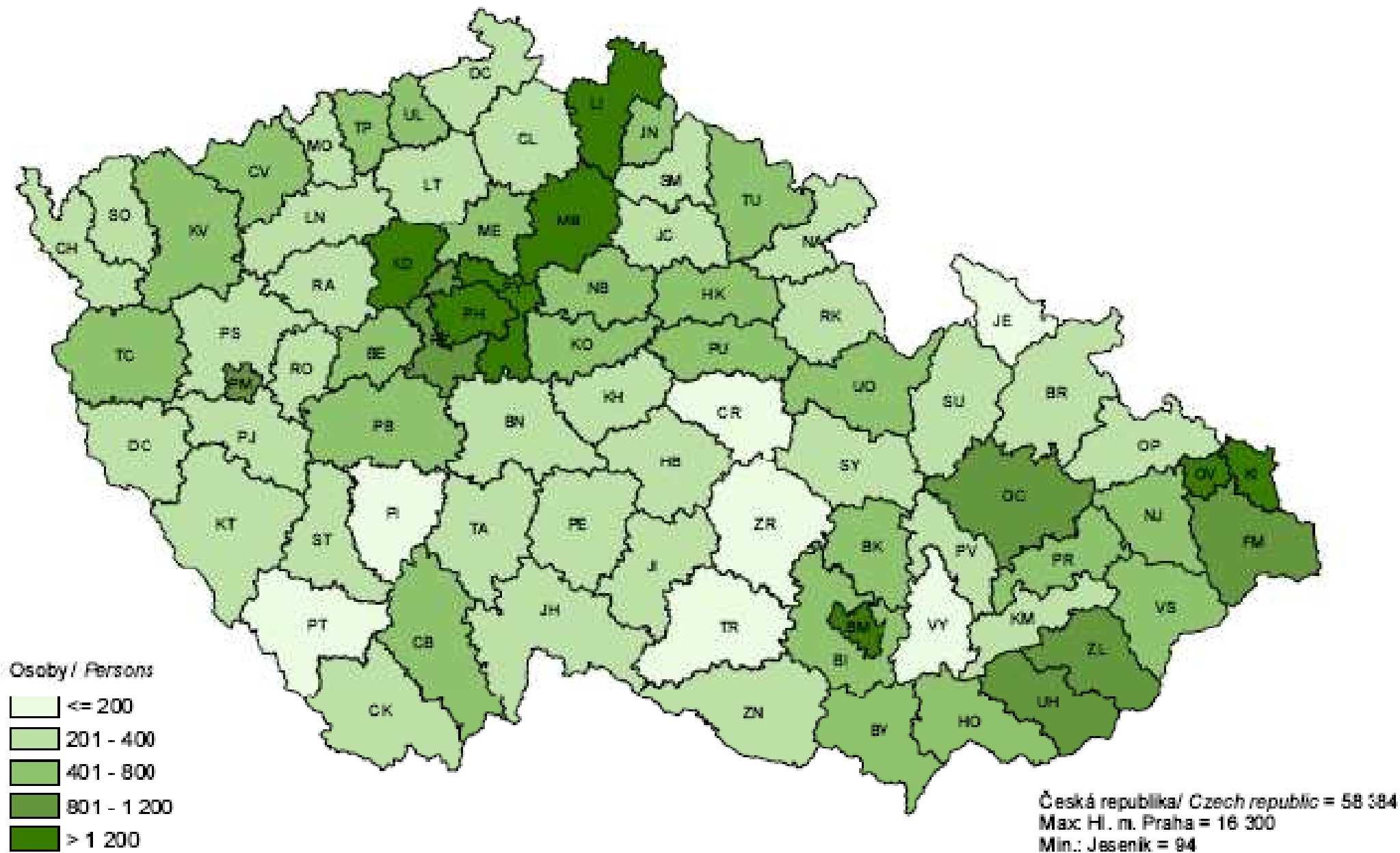
Úkol

Najděte na mapě ČR jednotlivé typy
azylových zařízení!

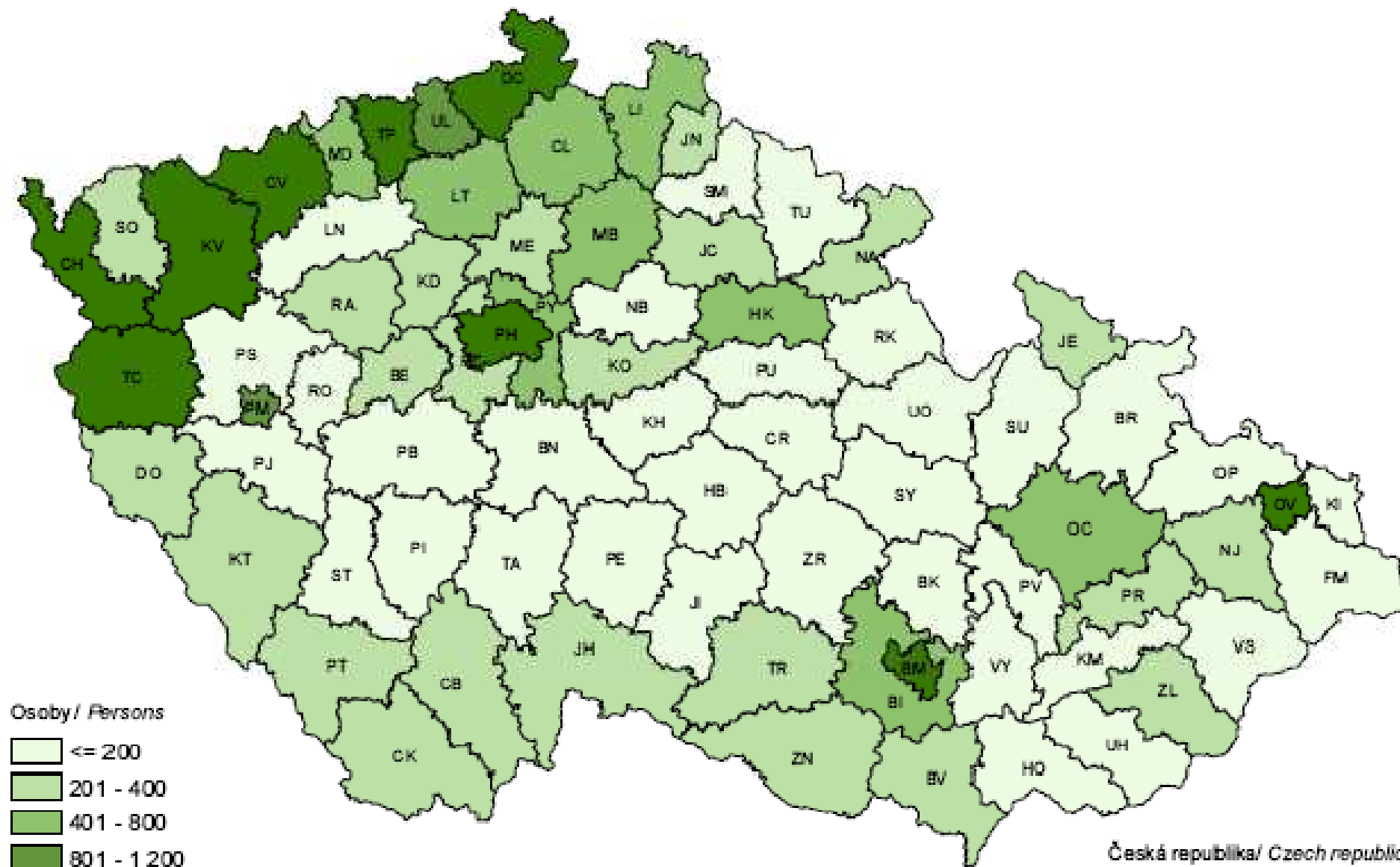
ROZMÍSTĚNÍ OBČANŮ UKRAJINY NA ÚZEMÍ ČR K 31. 12. 2006
 DISTRIBUTION OF CITIZENS OF THE UKRAINE IN THE CR; 31 DECEMBER 2006

ROZMÍSTĚNÍ OBČANŮ SLOVENSKA NA ÚZEMÍ ČR K 31. 12. 2006
DISTRIBUTION OF CITIZENS OF SLOVAKIA IN THE CR; 31 DECEMBER 2006

ROZMÍSTĚNÍ OBČANŮ VIETNAMU NA ÚZEMÍ ČR K 31. 12. 2006
DISTRIBUTION OF CITIZENS OF VIETNAM IN THE CR; 31 DECEMBER 2006

Osoby / Persons

- ≤ 200
- 201 - 400
- 401 - 800
- 801 - 1 200
- ≥ 1 200

Česká republika / Czech republic = 40 835
 Max Hl. m. Praha = 5 907
 Min.: Písek = 35

Češi v zahraničí

Důvody vystěhování:

- Náboženské
- Sociální
- Politické

Češi v zahraničí

- Do r. 1938 odešlo cca 400 tisíc osob do USA
- Po r. 1968 odešlo cca 250 tisíc osob (západní Evropa, USA, Kanada, méně do Austrálie či na Nový Zéland)
- V r. 1969 imigrovalo 19 tisíc Čechů a Slováků do Kanady
- Po r. 1989 otevření hranic – časté migrace na západ
- Otevření pracovních trhů např. v Irsku, Velké Británii
- Se vstupem ČR do EU se otevřel i pracovní trh, nicméně mnoho zemí si zachovalo výjimky (Německo, Rakousko apod.)
- Počet českých občanů v zahraničí není znám

1. USA 1.637.513+327.522 (Č+ČS)
2. KANADA 79.910+39.760 (Č+ČS)
3. RAKOUSKO 54.627
4. SRN cca 50.000
5. SLOVENSKO 46.801
6. V. BRITÁNIE cca 40.000
7. ARGENTINA cca 30.000
8. AUSTRÁLIE 21.196+6.000 (Č+ČS)
9. FRANCIE cca 20-30.000
10. ŠVÝCARSKO cca 12-15.000

11. IRSKO cca 11.000
12. CHORVATSKO 10.500
13. UKRAJINA 5.917
14. ŠVÉDSKO cca 5-7.000
15. BELGIE cca 4.000
16. ITÁLIE cca 4.000
17. JAR cca 4.000
18. IZRAEL cca 3.000
19. NIZOZEMÍ cca 3.000
20. RUSKO cca 3.000